

Таким чином, класифікація слідів-відображень допомагає розглянути механізм утворення слідів і має використовуватися для розроблення відповідних техніко-криміналістичних засобів, прийомів, методів роботи із такими слідами.

Сліди рук стали традиційною складовою матеріальної картини місця події, а за своїм криміналістичним значенням вони посідають перше місце в групі слідів-відображень.

Список використаних джерел:

1. Кротінов В. О. Сліди-відображення в криміналістиці: природа, види та способи отримання / В. О. Кротінов // Форум права. – 2008. – № 3. – С. 258-264.
2. Сокиринська О. А. Криміналістичні та процесуальні питання ідентифікації людини за слідами-відображеннями. – Рукопис. автореф. на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес і криміналістика; судова експертиза. – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2004. – 16 с.
3. Сокиринська О. А. Формування поняття слідів-відображень людини та їх місце в сучасній класифікації слідів у криміналістиці / О. А. Сокиринська // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Право / голов. ред. Ю. М. Бисага. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2015. – Вип. 30. Том 2. – С. 157–160.
4. Криміналістика А. П. Шеремет. Посібник / 2-е вид. – К.: Центр учбової літератури, 2009р. – 472 с.

Черепій О.С.

студент,

Інститут № 4

Національної академії внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ ВЕРБАЛЬНИХ МАНІПУЛЯТИВНИХ ТАКТИК СПІВРОБІТНИКАМИ ПОЛІЦІЇ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

В умовах інтенсивності правотворчого процесу в сучасній Україні до співробітників Національної поліції України висуваються підвищені вимоги, що стосуються не тільки досконалого знання змісту права, а також його утворення, оформлення, вираження. Специфіка діяльності працівників поліції змушує їх щоденно зіштовхуватися з різноманітними нестандартними ситуаціями, які можуть загрожувати як життю правоохоронців, так і пересічних громадян. Ключовим елементом діяльності співробітників поліції є спілкування. Вміння правильно звернутися, поставити запитання, відповісти є досить ефективною зброєю правоохоронців.

Мовлення є не тільки засобом передачі інформації в просторі та часі, але й передбачає досягнення немовленнєвих цілей, одержання певного результату [2, с. 278-279]. Саме спілкування відіграє роль регулятора взаємовідносин між працівниками поліції і громадянами. Серед найбільш важливих якостей якими повинен володіти працівник правоохоронних органів пріоритетного значення набувають комунікативні здібності адже від якості контакту працівника поліції із різними групами населення буде залежати ефективність його діяльності.

В спілкуванні співрозмовник завжди приховує вплив, як за найслабших форм побутової комунікації, так і в разі відкритого маніпулювання суспільною свідомістю. На думку Р. М. Блакара, висловитися нейтрально неможливо: навіть неформальна розмова передбачає «здійснення влади», тобто вплив на сприйняття й структурування світу іншою людиною [1, с. 91].

Проблема маніпулювання уже віддавна привертає увагу вчених різних галузей знань. Сьогодні маніпулятивний вплив викликає інтерес не тільки в політологів, психологів, соціологів і філософів, а й лінгвістів. Мовленнєві маніпуляції як вид мовленнєвого впливу розглядалися українськими мовознавцями – О. В. Бакумовою, В. Г. Байковим, Т. М. Бережною, В. М. Бріциним, О. В. Дмитруком, М. Ю. Кочкіним, Т. Ю. Ковалевською, Т. В. Крутько, Н. О. Купіною, П. О. Мироною, О. Л. Михайловою, В. В. Немцовою, І. Ю. Шкіцькою та іншими.

У своїй діяльності співробітник поліції може використовувати мовні маніпуляції як елемент захисту, впливу на громадянина (правопорушника та пересічної особи), спосіб попередження злочинності. Досить часто у процесі спілкування не вдається досягти взаєморозуміння, виникають конфлікти, суперечності. Співробітнику сучасної поліції слід навчитися долати різні психологічні бар'єри у спілкуванні які можуть виникати через взаємонерозуміння, неприязнь, недовіру, боязнь вступати в комунікацію з працівником правоохоронних органів. У критичних ситуаціях мовна маніпуляція, як різновид прихованого впливу, допомагає співробітнику поліції позитивно налаштувати до себе співрозмовника використовуючи його слабкості. Такий мовленнєвий вплив має також статус психологічної дії, адже ключовим елементом у налагодженні ефективної комунікації з населенням є уміння працівника поліції чинити психологічний вплив на людей який проявляється у здатності схилити їх до своєї точки зору, переконувати, стимулювати позитивні прояви в їхній поведінці, примушувати до дачі правдивої інформації тощо.

Широке тлумачення мовленнєвого впливу передбачає інформаційну зміну стану свідомості адресата, модифікацію структури його переконань, а також зворотну реакцію реципієнта у вигляді немовленнєвої дії чи відсутності дії на мовленнєвий стимул. Лінгвопрагматичний аспект маніпулятивних тактик передбачає врахування широкого екстралінгвального контексту, що вимагає залучення даних суспільних наук, а також психології, риторики та неориторики [7, с. 138].

Слід розуміти, що не кожна мовна маніпуляція дає позитивний ефект. В ситуації коли співробітнику поліції потрібно завоювати прихильність співрозмовника, знизити психологічне напруження, то слід використовувати маніпулятивну стратегію позитиву, підвищення значимості співрозмовника, різноманітні компліментарні висловлювання. За такі умов бар'єр між комунікантом та комунікатом долається.

Загальна позитивна оцінка в межах реалізації маніпулятивної стратегії позитиву передається за допомогою лексем найкращий, приємний, самий-самий, славний, хороший і т. д. Основними засобами вербалізації позитивної оцінки, що підкреслює успіхи, вміння, навички, здібності та можливості адресата (непересічний, бувалий, авторитетний, солідний та ін.). Можливе

використання компліментарних висловлювань розумових здібностей (мудрий, розважливий, розумний, розсудливий, толковий та ін.).

Серед маніпулятивно спрямованих компліментарних висловлювань було виокремлено десять семантичних різновидів. Найчисельнішою семантичною групою серед них компліменти щодо виконання адресатом певних дій, компліменти щодо вмінь, навичок, знань, компліменти щодо успіху співрозмовника, його здібностей та можливостей, компліменти – «констатанти» позитивних результатів, учинків, дій. Найчастотнішими серед комплексних компліментів є висловлювання, у яких предметом позитивної оцінки постають моральні та ділові / інтелектуальні якості співрозмовника. Не слід використовувати в маніпулятивних контекстах компліменти, що характеризують фізичну силу співрозмовника, вік. Непрямими способами вираження позитивної оцінки в ситуаціях здійснення маніпулятивного впливу є висловлення припущення про здогадливість партнера, прохання про пораду, повідомлення інформації про запозичення ідеї в співрозмовника, доручення адресату виконання якогось важливого завдання, висловлення жалю через нехтування думкою чи порадою співрозмовника.

Предметом комплексних компліментарних висловлювань здебільшого постають блоки «талант + розумові здібності / + вік», «моральні якості + ділові якості», «розумові якості + риси характеру / вияви темпераменту», «інтелектуальні якості + моральні якості», «моральні якості + успішність / професіоналізм + інтелектуальні якості», «врода + риси характеру / + інтелектуальні якості» [8, с. 92].

Резюмуючи, можна сказати, що використовуючи вербальні маніпулятивні тактики, прийоми, стратегії співробітник поліції може реалізувати мету, що спрямована одержати бажаний результат, позитивну емоційну реакцію адресата, гармонізацію спілкування шляхом повідомлення адресату приємної для нього інформації або інформації, що позитивно презентує його чи містить указівку на спільне між комунікантами. Зважаючи на щоденні ризики з якими зіштовхуються співробітники поліції, навіть найпростіші навички маніпулятивних тактик з використанням відповідних лексем можуть змінити хід спілкування, зберегти людське життя. Перспективами подальших розвідок у даному напрямку може стати питання професійної підготовки співробітників Національної поліції України.

Список використаних джерел:

1. Блакар Р. М. Язык как инструмент социальной власти (теоретикоэмпирическое исследование языка и его использования в социальном контексте) / Блакар Р. М. // Язык и моделирование социального взаимодействия : [переводы] / [сост. В. М. Сергеева и П. Б. Паршина ; общ.ред. В. В. Петрова]. – М. : Прогресс, 1987. – С. 88-125.
2. Леонтьев А. А. Психология общения / А. А. Леонтьев. – [изд. 2-е]. – М.:Смысл, 1997. – 365 с.
3. Михайлова Ю. О. Організація ефективної комунікації як ключового елементу підвищення авторитету працівників міліції (поліції) та налагодження взаємодії з населенням / Ю.О.Михайлова // Форум права. – 2015. – № 1. – С. 178-181.
4. Немцева В. В. Возможности манипулирования языком / В. В. Немцева // Вісник Харківського ун-ту. – Х., 1999. – № 448 : Серія «Філологія» : Міф і міфопоетика у традиційних та сучасних формах культурно-мовної свідомості. – С. 319-322.

5. Полюжин М. М. Напрями та одиниці прагматичного аналізу мовленнєвої комунікації / М. М. Полюжин // Проблеми романо-германської філології : [зб. наук. пр.]. – Ужгород : Патент, 2003. – С. 6-19.

6. Різун В. В. Лінгвістика впливу : [монографія] / Різун В. В, Непийвода Н. Ф., Корнєєв В. М. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський ун-т», 2005. – 148 с.

7. Шкіцька І. Ю. Маніпулятивні тактики позитиву : лінгвістичний аспект : [монографія] / Ірина Юріївна Шкіцька ; за наук. ред. проф. В. М. Бріцина. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. – 440 с.

8. Шкіцька І. Ю. Семантичні різновиди маніпулятивно спрямованих компліментарних висловлювань / І. Ю. Шкіцька // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету : [науч. журнал]. – Бердянськ: Бердянський державний педагогічний ун-т, 2014. – Вип. 3 – С. 85-93.

Шульга Д.В.

студентка,

Науковий керівник: Зубаков П. М.

старший викладач,

Криворізький факультет

Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ

В умовах сьогодення та враховуючи чинне законодавство, слідчу діяльність не можна уявити без проведення допиту. На практиці слідчі часто стикаються з проблемою допиту неповнолітніх, іншими словами просто дітей. Складається так, що в певних випадках вони є основним джерелом отримання інформації без якої подальші слідчі (розшукові) дії стають неможливими. Враховуючи особливості психіки дітей, отримати цю інформацію задача не з простих, адже постає питання віку, процесуального становища та рис, які характеризують особу допитуваного. Знання цих особливостей є досить важливим для обрання прийомів встановлення психологічного контакту, вибору режиму проведення допиту, здійснення впливу на неповнолітнього, оцінки його свідчень.

Допит – слідча (розшукова) дія, яка являє собою регламентований кримінально-процесуальними нормами інформаційно-психологічний процес спілкування осіб, які беруть у ньому участь, спрямований на одержання інформації про відомі допитуваному факти, що мають значення для встановлення істини у провадженні [6, с. 187]. Вік, починаючи з якого неповнолітній може виступати на допиті, у кримінально-процесуальному законодавстві не визначений. У психологічній літературі запропоновано шість вікових груп неповнолітніх:

- дитячий вік (до 1 року);
- раннє дитинство (від 1 до 3 років);
- дошкільний вік (від 3 до 7 років);
- молодший шкільний вік (від 7 до 11-12 років);
- підлітковий вік (від 11 до 14-15 років);
- старший шкільний вік (від 14 до 18 років) [6, с. 207].